

Народна банка Србије

ЦЕНТАР ЗА ПОСЕБНУ КОНТРОЛУ – AML

**АНАЛИЗА ОДГОВОРА БАНАКА НА ДОСТАВЉЕН
УПИТНИК О АКТИВНОСТИМА БАНКЕ ИЗ
ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА РИЗИКОМ ОД ПРАЊА
НОВЦА, ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА И
ФИНАНСИРАЊА ШИРЕЊА ОРУЖЈА ЗА МАСОВНО
УНИШТЕЊЕ ЗА 2025. ГОДИНУ**

Београд, април 2026. године

Уводне напомене

Народна банка Србије, у оквиру надзора пословања банака, посредно прати и анализира активности банака у области управљања ризиком од прања новца, финансирања тероризма и финансирања ширења оружја за масовно уништење (у даљем тексту: ПН/ФТ/ФШОМУ) и, најмање једном годишње, објављује анализу података/одговора из Упитника о активностима банке у области управљања ризиком од ПН/ФТ/ФШОМУ (у даљем тексту: Упитник). Анализа Упитника сачињава се како би се сагледали улога и значај банкарског сектора у целокупном систему спречавања ПН/ФТ/ФШОМУ, с обзиром на то да банке, због свог значаја за финансијски систем, имају посебно место у целокупном финансијском систему. Ова анализа утиче и на даље унапређење приступа заснованог на процени ризика у вршењу надзора активности банака у области управљања ризиком од ПН/ФТ/ФШОМУ.

Питања у Упитнику груписана су у једанаест целина:

Део I: Општи подаци о банци

Део II: Подаци о странкама

Део III: Структура странака по процењеном степену ризика

Део IV: Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке

Део V: Подаци о трансакцијама и производима

Део VI: Поверавање послова који се односе на радње и мере познавања и праћења странке трећем лицу

Део VII: Кореспондентски односи

Део VIII: Обука запослених

Део IX: Организациона структура

Део X: Достављање интерних извештаја овлашћеном лицу за спречавање прања новца и финансирања тероризма и извештавање Управе за спречавање прања новца (у даљем тексту: Управа)

Део XI: Интерна ревизија и унутрашња контрола

Основни циљеви сачињавања анализе података из Упитника јесу:

- редовно сагледавање стања у процесу идентификовања, мерења и управљања ризиком од ПН/ФТ/ФШОМУ у целокупном банкарском систему ради правовременог препознавања области које могу указати на повећање изложености ризику од ПН/ФТ/ФШОМУ;
- посредно праћење ефикасности и адекватности успостављеног система управљања ризиком од ПН/ФТ/ФШОМУ у целокупном банкарском систему и утврђивање могућих недостатака у оквиру система управљања ризиком;
- благовремено указивање банкама на потенцијалну изложеност ризику од ПН/ФТ/ФШОМУ.

На основу анализе података и информација у вези са управљањем ризиком од ПН/ФТ/ФШОМУ у банкарском сектору може се закључити да банке, иако знатно изложене наведеним ризицима, њима адекватно управљају.

Ова анализа извршена је на основу података за период јануар–децембар 2025. године које су банке доставиле Народној банци Србије.

У периоду обухваћеном овом анализом у банкарском сектору Републике Србије пословало је 19 банака.

САДРЖАЈ:

I. Основна запажања.....	5
II. Општи подаци о банкама	8
III. Подаци о странкама	9
IV. Структура странака по процењеном степену ризика.....	15
V. Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке.....	20
VI. Подаци о трансакцијама и производима	22
VII. Поверавање послова који се односе на радње и мере познавања и праћења странке трећем лицу	26
VIII. Кореспондентски односи	26
IX. Обука запослених.....	26
X. Организациона структура	27
XI. Достављање интерних извештаја овлашћеном лицу и извештавање Управе за спречавање прања новца	29
XII. Интерна ревизија и унутрашња контрола	29

I. Основна запажања

На основу извршене анализе квантитативних и квалитативних података и информација из Упитника изведен је општи закључак да је изложеност банкарског сектора ризику од ПН **на средњем нивоу**, док је ризик од ФТ/ФШОМУ у категорији **ниског до средњег**, као што је закључено и последњом Националном проценом ризика од прања новца, Националном проценом ризика од финансирања тероризма и Националном проценом ризика од финансирања ширења оружја за масовно уништење (у наставку: Национална процена ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ); Националном проценом ризика од злоупотребе непрофитних организација у сврху финансирања тероризма (у наставку: Национална процена ризика у сектору НПО); Проценом ризика од правних лица и правних аранжмана; Проценом ризика од прања новца и финансирања тероризма у сектору дигиталне имовине.

Основна запажања до којих се дошло анализом прикупљених података, а у вези с показатељима фактора изложености **инхерентном** ризику од ПН/ФТ/ФШОМУ у посматраном периоду, између осталог, јесу следећа:

- У односу на претходно анализирану годину (стање на дан 31. 12. 2024) укупан број банака које послују у Републици Србији смањен је за један и на дан 31. 12. 2025. године износио је 19;
- Укупан број странака у банкарском сектору у односу на претходну годину смањен је за 1,71%, односно за 182.361 странку, и на крају 2025. године износио је преко 10,5 милиона, од чега 98,59% резидената, а 1,41% нерезидената. Од укупног броја резидената, највеће учешће имају физичка лица (преко 90,5%), док појединачна учешћа правних лица резидената и предузетника износе преко 3,5%, односно 4%, док код нерезидената физичка лица имају удео од 96,75%, а правна лица преосталих 3,25%;
- Укупан број странака нерезидената физичких лица из земаља са стратешким недостацима у систему за борбу против ПН износи 5.122 (што је учешће од 3,47% у укупном броју нерезидената), у систему за борбу против ФТ 13.550 (што је учешће од 9,17% у укупном броју нерезидената), док број нерезидената физичких лица из земаља са стратешким недостацима у систему за борбу против ФШОМУ износи 6.115 (учешће од 4,14% у укупном броју нерезидената). Када је реч о укупном броју странака нерезидентних правних лица из земаља са стратешким недостацима, стање на дан 31. 12. 2025. године износи: из земаља са стратешким недостацима у систему за борбу против ПН износи 124 (учешће од 0,08% у укупном броју нерезидената), из земаља са стратешким недостацима у систему за борбу против ФТ 18 (учешће од 0,01% у укупном броју нерезидената), из земаља са стратешким недостацима у систему за борбу против ФШОМУ 67 (учешће од 0,05% у укупном броју нерезидената);
- Укупан број непрофитних организација сврстаних у висок ризик износи 5.063 (што је 1,36% у односу на укупан број правних лица резидената), укупан број странака које се баве трговином робе двоструке намене на дан 31. 12. 2025. износи 1.995 (учешће од 0,53% у укупном броју резидената правних лица), укупан број странака које се баве производњом и прометом оружја и војне опреме на дан 31. 12. 2025. износи 580 (што је 0,16% у укупном броју правних лица резидената), а укупан број странака које се баве реекспортним пословима на дан 31. 12. 2025. износи 2.236 (што је свега 0,6% укупног броја резидената правних лица);
- На дан 31. 12. 2025. године, са 68.005 странака успостављен је пословни однос путем видео-идентификације, што је за 7.432 клијента мање у односу на претходно анализирану годину;
- У 2025. години, за 103 странке идентитет је утврђен и проверен на основу квалификованог електронског сертификата странке, што је у односу на претходни период (у 2024. години 100 странака) повећање за три странке;

– У 2025. години, у односу на претходно посматран извештајни период, број странака високог ризика смањен је за око 17%, као последица консолидације нивоа високоризичних странака на нивоу читавог сектора, који прати тренд кретања из ранијих година. Највеће учешће у структури странака које су сврстане у висок ризик имају физичка лица нерезиденти, са учешћем од преко 32%, друго место заузимају физичка лица резиденти, са учешћем од око 31%, затим следе правна лица резиденти са око 20%, предузетници са око 14% и на крају правна лица нерезиденти с најмањим учешћем, које износи око 1%, сразмерно њиховом укупном броју;

– На основу анализе броја странака које су Националном проценом ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ означене као ризичне, закључено је да их на нивоу целог банкарског сектора има свега 1,59%;

– Према достављеним подацима, у посматраном периоду извршено је више од милијарде безготовинских и преко 154 милиона готовинских трансакција, где је, у односу на претходно анализирану годину, уочено повећање броја безготовинских, а смањење броја готовинских трансакција;

– Укупна вредност извршених трансакција у току 2025.године износи преко 1,5 милијарди евра – од тога учешће вредности свих извршених трансакција по основу реекспорта у укупној вредности трансакција износи око 43 милијарде евра (што је 2,73% од укупне вредности свих извршених трансакција), учешће свих извршених трансакција по основу донација износи око 243 милиона евра (што је око 0,02% у укупној вредности свих трансакција), док укупна вредност трансакција по основу поклона износи око 611 милиона евра (што је око 0,04% укупне вредности свих извршених трансакција у току 2025. године);

– Укупна вредност трансакција према земљама и из земаља са стратешким недостацима у области ПН износи око 5 милијарди евра (што је учешће од свега 0,33% у укупној вредности трансакција), из земаља са стратешким недостацима у области ФТ износи око 590 милиона евра (што је свега 0,04% у укупној вредности свих трансакција, док вредност трансакција из земаља са стратешким недостацима у борби против ФШОМУ износи 1,8 милијарди евра (што је свега 0,11% од укупне вредности свих трансакција извршених у току 2025. године);

– У односу на претходно анализирану годину, укупан број одобрених кредита обезбеђених 100% депозитом на дан 31. 12. 2025. године нижи је за 186 у односу на стање на дан 31. 12. 2024. године, а укупна вредност оваквих кредита је у односу на претходно анализирани период виша за 227.232.802 евра;

– У односу на прошлу годину повећан је број банака (за три) које омогућавају извршавање платних трансакција повезаних с дигиталном имовином или пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином (који имају дозволу Народне банке Србије), тако да их је на дан 31. 12. 2025. године 14, док шест банака пружа финансијске услуге пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином, исто као и у претходно посматраном периоду;

– На дан 31. 12. 2025. године, 16 банака има успостављен лоро кореспондентски однос са 186 банака (исто стање као и на дан 31.12. 2024), при чему једна банка има успостављен лоро кореспондентски однос с једном банком, која има седиште у страниј држави која се налази на листи држава које имају стратешке недостатке у систему за борбу против ПН/ФТ;

– Пет банака се изјаснило да су затвориле укупно девет лоро рачуна, наводећи као разлоге за затварање рачуна: захтев за гашење рачуна од стране клијента, неактивност рачуна, одузимање лиценце за рад банци, да је банка под санкцијама и сл.

– У периоду од 1. 1 – 31. 12. 2025. године, седам банака се изјаснило да је покренуло укупно 14 дисциплинских поступака због проблема са интегритетом запослених, док се ниједна банка није изјаснила да се против ње или њених запослених води судски поступак у вези са ПН/ФТ/ФШОМУ.

На основу приказаних показатеља фактора изложености инхерентном ризику, банке, као највећи чиниоци финансијског система, представљају најосетљивији део финансијског сектора у смислу изложености ризику од ПН/ФТ/ФШОМУ.

Међутим, запажања до којих се дошло анализом података и информација у вези с мерама које су банке предузеле ради адекватног **управљања и контроле ризика** од ПН/ФТ/ФШОМУ у посматраном периоду указују на то да је наведени ризик значајно умањен, између осталог, на следеће начине:

- Све банке су успоставиле сопствене системе за управљање ризиком од ПН/ФТ/ФШОМУ, примењујући приступ заснован на процени ових ризика, узимајући при томе у обзир и резултате Националне процене ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ, Националне процене ризика у сектору НПО, Процене ризика од правних лица и правних аранжмана, Процене ризика од прања новца и финансирања тероризма у сектору дигиталне имовине;

- Банке примењују појачане радње и мере на све странке класификоване у висок ризик, али, сигурности ради, и на 23.230 странака које су сврстале у средњи или низак степен ризика;

- Све банке поседују посебан софтвер за препознавање сумњивих трансакција и лица и, с тим у вези, у посматраном периоду Управи су доставиле 1.578 извештаја о сумњивим активностима, вредности 1.375.515.118 евра;

- Све банке користе неку од комерцијалних база за филтрирање странака и трансакција по ембарго листама и тзв. „црним листама” (*OFAC, UN, EU* и сл.);

- У анализираном периоду, ни у једној банци није било случајева да је банка утврдила да је лице с којим успоставља пословни однос или чију трансакцију извршава, или лице с којим је раније успостављен пословни однос – означено лице у смислу прописа о ограничавању располагања имовином ради спречавања ФТ/ФШОМУ;

- Седamnaest од 19 банака има посебну организациону јединицу која се бави искључиво спровођењем Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: Закон), док две банке те послове извршавају у оквиру других организационих јединица;

- Све банке су се изјасниле да су прописале процедуре за интерно пријављивање кршења одредаба Закона путем посебног и анонимног канала комуникације;

- У 16 банака област спречавања ПН/ФТ/ФШОМУ обухваћена је извештајем спољног ревизора;

- У току 2025. године 14 банака је извршило интерну ревизију;

- У посматраном периоду 17 банака је извршило унутрашњу контролу која се односи на област спречавања ПН/ФТ/ФШОМУ;

- У периоду од 1. 1 – 31. 12. 2025. године, укупно је са 213.913 странака прекинут пословни однос (при чему се по броју прекинутих пословних односа издвајају три банке), од чега је 12 банака имало 17.982 случаја који се односе на прекид пословног односа због немогућности извршења радњи и мера из члана 7. став 1. тачке 1–5 Закона, 13 банака је прекинуло 804 пословна односа због неприхватљивости клијента према степену ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ, док је у осам банака, у 195.127 случајева, прекинут пословни однос из других разлога;

– У посматраном периоду била су укупно 4.702 случаја одбијања успостављања пословног односа/извршења трансакције код 18 банака (више од 21% случајева односи се на једну банку); 2.010 случајева односи се на одбијање успостављања пословног односа/извршења трансакције код 15 банака због немогућности извршења радњи и мера из члана 7. став 1. тачке 1–5 Закона; 1.444 случајева у 13 банака односи се на одбијање успостављања пословног односа/извршења трансакције због неприхватљивости клијента према степену ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ; код 11 банака 1.248 случајева одбијања успостављања пословног односа/извршења трансакције односи се на друге разлоге;

– У периоду 1. 1. 2025 – 31. 12. 2025. године обуку из области спречавања ПН/ФТ/ФШОМУ успешно је завршило преко 21.440 запослених у банкарском сектору, при чему су обуке организоване једном годишње код девет банака, два пута годишње код пет банака и више пута годишње код пет банака.

С обзиром на то да је квалитет управљања и контроле ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ оцењен као адекватан, укупан (резидуални) ризик од ПН/ФТ/ФШОМУ у банкарском сектору оцењен је као средњи, иако је инхерентни ризик оцењен као висок. С тим у вези, неопходно је да банке наставе да развијају своје капацитете, да раде на унапређењу знања и размени информација о шемама ПН и комплексним трансакцијама кроз банкарски сектор, да прате глобалне трендове који показују повећану употребу криптовалута и дигиталних платформи за пренос средстава која могу бити искоришћена за ФТ и да на тај начин константно раде на унапређивању усклађености свих прописаних радњи и мера за откривање и спречавање ПН/ФТ/ФШОМУ с новим изазовима.

II. Општи подаци о банкама

На дан 31. 12. 2025. године у Републици Србији 19 банака имало је дозволу за рад Народне банке Србије. Према достављеним одговорима, банке успостављају пословни однос са странком на укупно 1.385 локација, при чему пет банака пословни однос са странком може да успостави на до десет локација, четири банке на од 11 до 50 локација, три банке спадају у групу код којих се пословни однос може успоставити на од 51 до 100 локација, шест банака успоставља пословни однос са странкама на од 101 до 200 локација, док је код једне банке могуће успоставити пословни однос на више од 200 локација.

У банкарском сектору готовинска трансакција може се извршити на укупно 3.089 локација, при чему шест банака спада у групу оних које имају до десет таквих локација, две банке су у групи оних које имају од 11 до 50 таквих локација, четири банке врше готовинске трансакције на од 51 до 100 локација, пет банака има од 101 до 200, а две банке преко 200 таквих локација. У претходно посматраном извештајном периоду (на дан 31. 12. 2024) готовинску трансакцију било је могуће извршити на 3.013 локација, те је приметан мали раст броја локација на којима је могуће извршити готовинску трансакцију, и то за 76, односно увећање од 2,52%.

Укупан број запослених у банкарском сектору на дан 31. 12. 2025. године износи 21.624, док број запослених који непосредно обављају послове у вези с странкама и трансакцијама износи 12.072, односно око 56% укупног броја запослених. На основу извршене анализе, у односу на стање на дан 31. 12. 2024. године, закључено је да је смањен укупан број запослених за 502, као и број запослених који непосредно обављају послове у вези са странкама и трансакцијама – за 397.

На нивоу банкарског сектора, просечан број странака по запосленом који непосредно обавља послове у вези са странкама и трансакцијама износи око 870, док је просечан број трансакција по

запосленом у периоду јануар–децембар 2025. године износио 55.269, што је за 1.980 трансакција више него у истом периоду 2024. године. У односу на претходно анализирани период повећано је оптерећење запослених у погледу просечног броја странака по запосленом, тј. наведени показатељ је повећан за око 13.

III. Подаци о странкама

На дан 31. 12. 2025. године укупан број странака у целокупном банкарском сектору износио је 10.505.484, што, посматрано у односу на стање на дан 31. 12. 2024. године (број странака је износио 10.687.845), представља смањење од 1,71%, или за 182.361 странку мање у апсолутном износу.

У периоду 1. 1 – 31. 12. 2025. године укупно је са 213.913 странака прекинут пословни однос (при чему се по броју прекинутих пословних односа издвајају три банке, са по 195.087, 13.066 и 3.219 прекинутих пословних односа). На постављено питање у Упитнику у колико случајева је прекинут пословни однос услед немогућности спровођења радњи и мера познавања и праћења странке, 12 банака је одговорило да су прекинути пословни односи са 17.982 странке. Због неприхватљивости клијената према степену ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ у посматраном периоду, 13 банака је прекинуло 804 пословна односа. У осам банака је у 195.127 случајева прекинут пословни однос из других разлога: репутациони ризик, негативна сазнања о клијенту, клијент је доспео на листу санкција или постоји повезаност са санкционисаним лицима, прекид пословног односа на захтев клијента, постојање сумње да се странка бави преварним радњама, изостанак промета дуже од 24 месеца или у случајевима када је странка брисана из регистра.

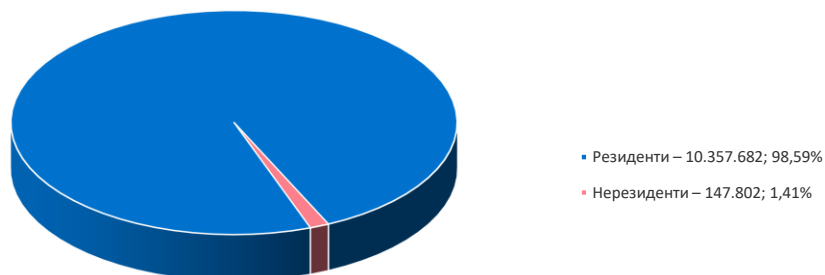
Од банака су прикупљени и обрађени подаци који се односе на примену Одлуке о условима и начину утврђивања и провере идентитета физичког лица коришћењем средстава електронске комуникације („Службени гласник РС”, бр. 15/2019, 84/2020 и 49/2021) – поступак видео-идентификације. У 2025. години утврђивање и проверу идентитета странке коришћењем средстава електронске комуникације и без обавезног физичког присуства лица чија се идентификација врши код банке, односно путем видео-идентификације, извршило је шест банака за укупно 68.005 странака (што је за 7.432 мање него претходне године). У оквиру овог броја су и 12.747 предузетника (у 2024. години их је било 7.260) и 1.311 заступника странака које су правна лица (у 2024. години их је било 786) за које је идентитет утврђен и проверен на овај начин, и то готово све од стране једне банке, на коју се односи преко 73% укупног броја странака чији је идентитет утврђен на овај начин. У анализираном периоду у 9.249 случајева прекинут је поступак видео-идентификације због околности које се нису могле отклонити у току самог поступка. Ниједна банка ни у овом, као ни у претходном периоду, на овај начин није утврдила/проверила идентитет странке на основу личног документа који није издао државни органи Републике Србије.

У посматраном периоду за 103 странке идентитет је утврђен и проверен на основу квалификованог електронског сертификата странке, што је у односу на претходни период (у 2024. години 100 странака) повећање за три странке.

На основу добијених података од банака, структура странака по резидентности, по правној форми организовања правних лица резидената, као и структура нерезидената са аспекта ризичности земље у банкарском сектору приказана је на графиконима од 1 до 6.

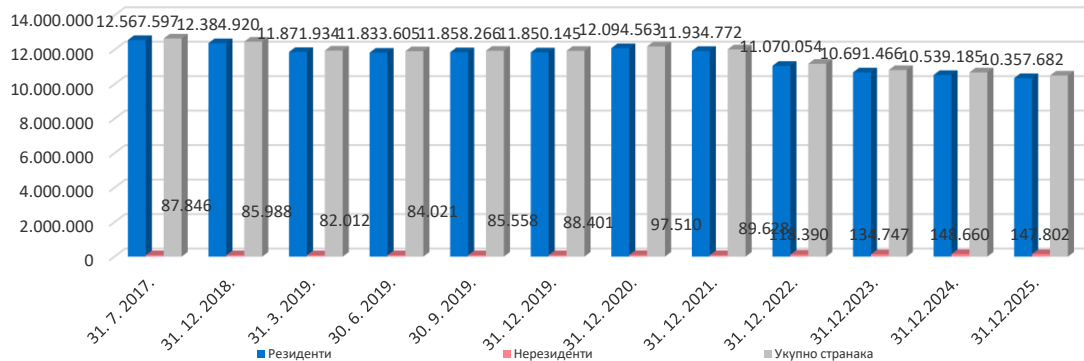
Графикон 1 приказује апсолутно и релативно учешће странака резидената и нерезидената у целокупном банкарском сектору на дан 31. 12. 2025. године. Као и у претходно анализираним периодима, није било значајних промена у структури странака по резидентности у банкарском сектору.

Графикон 1. Структура странака по резидентности на дан 31. 12. 2025.

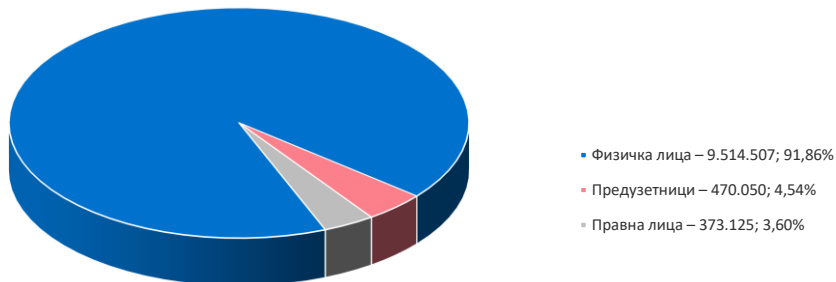
Преглед структуре броја странака по резидентности за периоде од 31. 7. 2017. године закључно са анализираним периодом приказан је на Графикону 1а.

Графикон 1а. Структура укупног броја странака по резидентности у периодима

Од укупног броја резидената, највеће учешће и даље имају физичка лица (91,86%), док учешћа правних лица резидената и предузетника износе 3,60%, односно 4,54% (Графикон 2).

Графикон 2. Структура странака резидената на дан 31. 12. 2025.

Ако се упореди са стањем на дан 31. 12. 2024. године, структура странака резидената остала је готово непромењена, уз незнатно повећање учешћа предузетника и смањење учешћа физичких и правних лица.

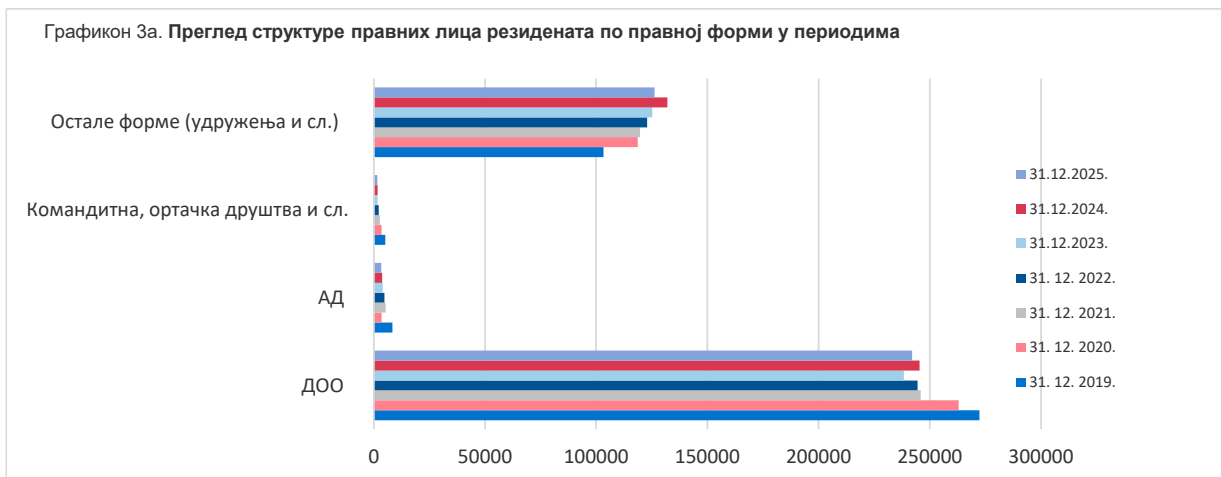
Структура правних лица резидената по правној форми организовања приказана је на Графикону 3, док је преглед ове структуре у периоду од 31. 12. 2019. године до 31. 12. 2025. године приказан на Графикону 3а.

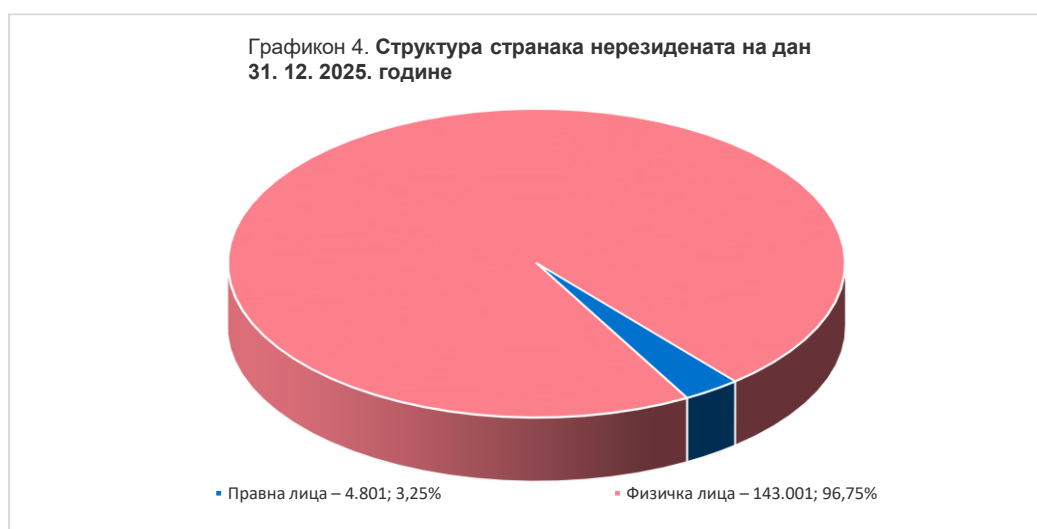
Као и у претходно посматраним периодима, у укупном броју резидената правних лица, највеће учешће имају привредна друштва са ограниченом одговорношћу (ДОО), и то 64,88%, при чему је важно истаћи да је за ову правну форму Националном проценом ризика процењен повишен степен ризика од ПН/ФТ, док учешће правних лица која су организована као акционарска друштва (АД) износи 0,90%.

Учешће правних лица организованих у друге правне форме (командитно друштво, ортачко друштво) износи свега 0,40%, а на остале форме (удружења, задужбине, фондације, спортска удружења и сл.) односи се преосталих 33,82%, односно 126.179 странака – од тога број непрофитних организација које су банке оцениле као високоризичне износи 5.063, што је учешће од 4,01% (што је свега 1,36% у односу на укупан број странака резидената правних лица у банкарском сектору).

У односу на стање на дан 31. 12. 2024. године смањен је број странака привредних друштава са ограниченом одговорношћу за 3.361, број странака акционарских друштава смањен је за 372, број странака привредних друштава која су организована у друге правне форме (командитна, ортачка друштва и сл.) смањен је за 194 и број странака правних лица организованих у форми удружења и сл. смањен је за 5.804.

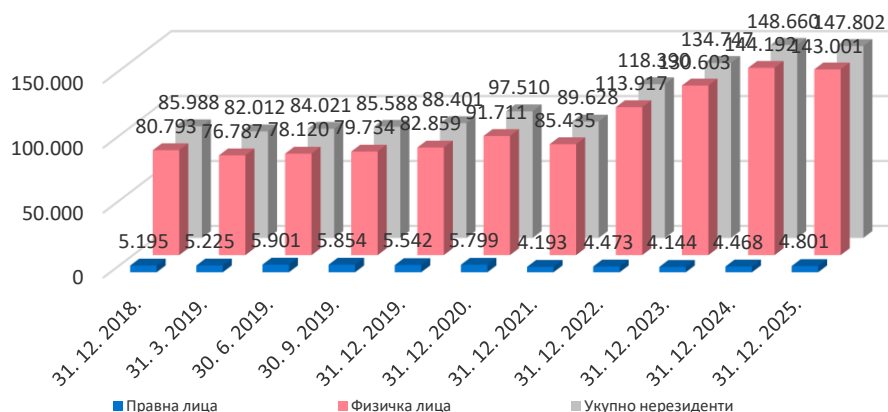

Структура укупног броја странака нерезидената у банкарском сектору на дан 31. 12. 2025. године приказана је на Графикону 4, док је преглед структуре ових странака у периодима од 31. 12. 2018. до 31. 12. 2025. године приказан на Графикону 4а.

Укупан број странака нерезидената на дан 31. 12. 2025. године износи 147.802. У односу на претходно анализирану годину (стање на дан 31. 12. 2024) укупан број ових странака смањен је за 858, тј. број странака нерезидената физичких лица смањио се за 1.191, што је у највећој мери последица промене статуса резидентности одређеног броја држављана Русије и Украјине, који су у периоду након 2022. године имигрирали у Србију услед актуелних геополитичких дешавања и током 2025. године добили статус резидента у Србији, а број правних лица нерезидената повећао се за 333 странке.

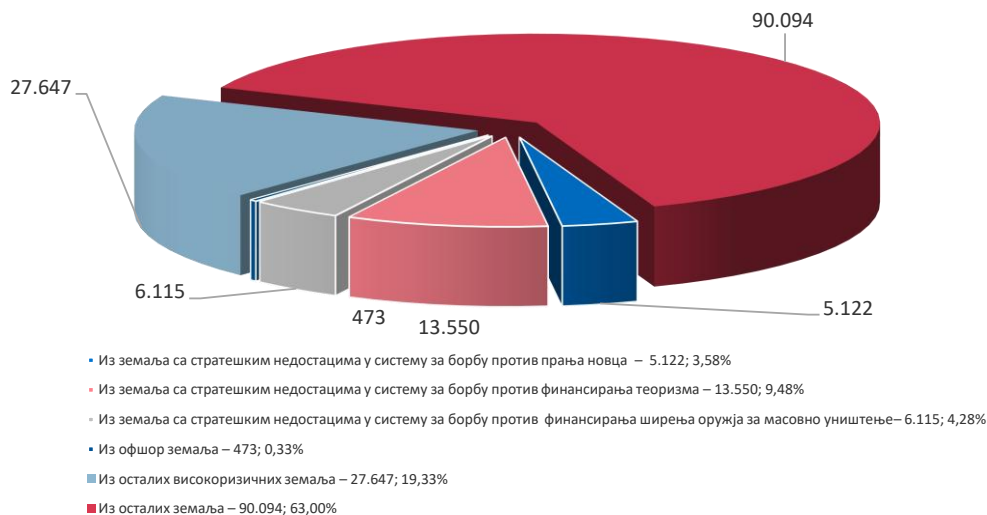
Графикон 4а. Преглед структуре странака нерезидената у периодима

На основу приказаних података може се закључити да се укупан број странака нерезидената, а посебно физичких лица, на крају анализираниог периода незнатно смањило у односу на претходно анализирану годину, што је прво овакво смањење у последњих неколико година.

Структуре странака физичких, односно правних лица нерезидената са аспекта ризичности земље порекла, пребивалишта, боравишта странке, односно стварног власника странке приказане су на графиконима 5 и 6.

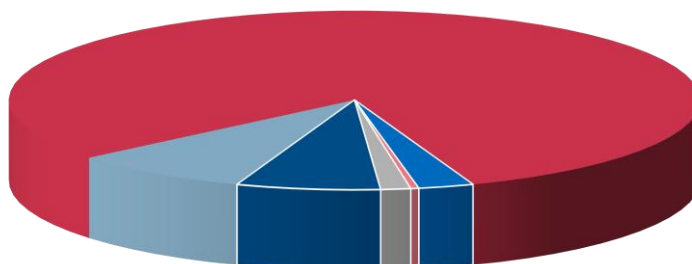
Графикон 5. Структура странака физичких лица нерезидената са аспекта ризичности земље на дан 31. 12. 2025.

Удео физичких лица из осталих високоризичних земаља у укупном броју нерезидената физичких лица износи 19,33%, док је 3,58% из земаља које имају стратешке недостатке у систему за борбу против ПН, 9,48% из земаља које имају стратешке недостатке у систему за борбу против ФТ и 4,28% из земаља које имају стратешке недостатке у систему за борбу против ФШОМУ. Поред наведеног, 0,33% удела односи се на нерезиденте физичка лица из офшор земаља, док

преовлађујуће учешће од 63% имају физичка лица из осталих земаља које немају висок или повишен ниво ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ. У односу на претходни период смањено је учешће физичких лица нерезидената из осталих високоризичних земаља, као и учешће ових лица из офшор земаља.

Графикон 5. Структура странака физичких лица нерезидената са аспекта ризичности земаље на дан 31. 12. 2025.

- Из земаља са стратешким недостацима у систему за борбу против прања новца – 5.122; 3,58%
- Из земаља са стратешким недостацима у систему за борбу против финансирања теоризма – 13.550; 9,48%
- Из земаља са стратешким недостацима у систему за борбу против финансирања ширења оружја за масовно уништење – 6.115; 4,28%
- Из офшор земаља – 473; 0,33%
- Из осталих високоризичних земаља – 27.647; 19,33%
- Из осталих земаља – 90.094; 63,00%

Као и код физичких лица нерезидената, највећи удео у структури правних лица нерезидената (80,55%) имају правна лица из осталих земаља које не носе повишен ниво ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ. Затим следе правна лица из осталих високоризичних земаља са учешћем од 8,39%, правна лица из офшор земаља са учешћем од 6,71%, потом правна лица из земаља које имају стратешке недостатке у систему за борбу против ПН – 2,58%, правна лица из земаља које имају стратешке недостатке у систему за борбу против ФШОМУ – 1,40% и правна лица из земаља које имају стратешке недостатке у систему за борбу против ФТ – 0,37%. Укупан број нерезидената правних лица који у власничкој структури имају лица из земаља с процењеним високим нивоом ризика износио је 538, а укупан број оних који у власничкој структури имају офшор правно лице износио је 136. У посматраном периоду 19 нерезидената правних лица у власничкој структури имало је траст, док је 601 нерезидентно правно лице у власничкој структури имало резиденте.

Анализом броја странака које су Националном проценом ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ означене као ризичне закључено је да их на нивоу целог сектора укупно има свега 1,59% (странке непрофитних организација – 93.259 (0,89%, од чега су 5.063 сврстана у висок ризик, што је 0,05%), странке које се баве прометом злата – 2.668 (0,03%), странке које су приређивачи игара на срећу – 292 (што је свега око 0,003%), странке које су посредници у промету и закупу непокретности – 4.874 (0,05%), странке које се баве трговином робе двоструке намене – 1.995 (0,02%), странке које се баве производњом и прометом оружја и војне опреме – 580 (0,01%), странке које се баве реекспортним пословима – 2.236 (0,02%), странке адвокати – 13.042 (0,12%), странке нотари који се баве пословима у вези с купопродајом непокретности – 402 (0,004%), странке рачуновође – 12.125 (0,12%), странке које се баве откупом секундарних сировина – 2.674 (0,03%), странке које се баве групним финансирањем (*crowdfunding*) – 79 (што је свега око 0,001%), странке порески саветници – 6.350 (0,06%).

IV. Структура странака по процењеном степену ризика

Све банке, у складу са Законом и Одлуком о смерницама за примену одредаба Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма за обвезнике над којима Народна банка Србије врши надзор, између осталог, сачињавају анализу ризика за сваку групу или врсту странке, пословног односа, услуге коју обвезник пружа у оквиру своје делатности, односно трансакције, узимајући притом у обзир и резултате Националне процене ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ.

У зависности од резултата извршене анализе, банке су своје странке класификовале у следеће категорије ризика: низак, средњи и висок (Графикон 7).

Према достављеним подацима о извршеној класификацији странака према степену изложености ризику од ПН/ФТ/ФШОМУ, банке су највећи део странака (61,65%) сврстале у категорију средњег ризика, 36,69% странака сврстано је у категорију ниског, а свега 1,65% у категорију високог ризика.

Преглед структуре странака по степену ризика, са стањем на одређени дан у периодима је приказана на Графикону 7а, док је преглед кретања броја странака високог ризика у банкарском сектору у периодима приказан на Графикону 7б.

У односу на претходно анализирану, 2024. годину, у банкарском сектору није било значајне промене у структури странака према степену ризика.

На основу података приказаних на Графикону 76, може се закључити да је број странака високог ризика у анализираном периоду, који износи преко 173 хиљаде, изнад просека за наведене периоде, али и да је у односу на претходно посматран извештајни период овај број смањен за преко 17%, што се дугује у највећој мери смањењу ризика физичких лица резидената – пре свега смањењу удела странака које су регистроване за обављање делатности које могу указати на већу изложеност ризику од ПН/ФТ/ФШОМУ.

Структура странака класификованих у висок ризик од ПН приказана је на Графикону 8.

Највеће учешће имају физичка лица нерезиденти са учешћем од 32,47%, друго место заузимају физичка лица резиденти са 31,94% учешћа, затим следе правна лица резиденти са 20,44%, предузетници са 13,95%, а најмање учешће имају правна лица нерезиденти са 1,20%.

Преглед структуре странака високог ризика са стањем на дан у периодима приказан је на Графикону 8а.

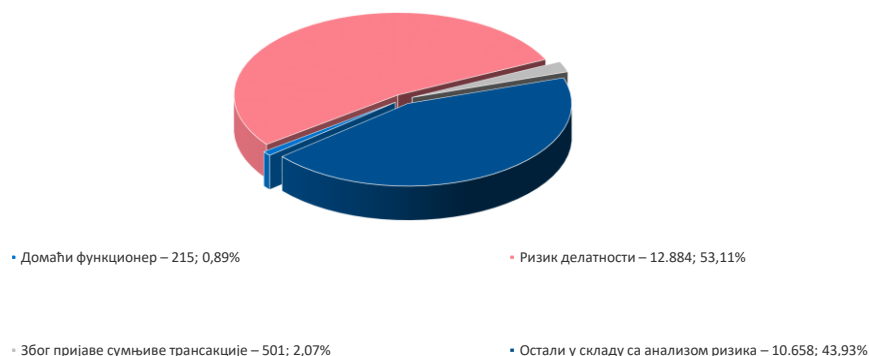
Највеће учешће у структури странака високог ризика имају физичка лица нерезиденти (благо повећање у односу на претходни посматрани период), а најмање правна лица нерезиденти, сразмерно њиховом укупном броју. На другом месту налазе се физичка лица резиденти, на трећем правна лица резиденти, на четвртм предузетници, а на последњем месту правна лица нерезиденти.

Структуре странака физичких, односно правних лица и предузетника резидената са аспекта основа за класификацију у висок ризик од ПН/ФТ/ФШОМУ приказане су на графиконима 9, 10 и 11.

Укупно 57,94% странака физичких лица резидената банке су класификовале у висок ризик, у складу са извршеном анализом ризика, док је 27,22% ових странака класификовано у висок ризик, јер нису биле присутне приликом успостављања пословног односа. На странке које су класификоване у висок ризик јер су извршиле трансакције које су пријављене као сумњиве Управи односи се 5,31%. У структури странака физичких лица резидената високог ризика, банке су за 5.295 странака утврдиле да имају статус функционера (9,53%). У односу на стање на дан 31. 12. 2024. године, у анализираном периоду повећан је број домаћих функционера, као и странака које су пријављене Управи, док је број странака физичких лица резидената које су банке класификовале у висок ризик, у складу са извршеном анализом ризика, преполовљен.

Графикон 10. Структура високоризичних странака – предузетници на дан 31. 12. 2025.

Банке су у висок ризик од ПН/ФТ/ФШОМУ класификовале 12.884 предузетника (53,11%) јер обављају неку од делатности које имају повећан ниво ризика, 2,07% зато што су трансакције које су извршили пријављене као сумњиве Управи, 0,89% јер имају статус функционера, док је преосталих 43,94% класификовано у висок ризик у складу са извршеном анализом ризика.

У односу на стање на дан 31. 12. 2024. године, у анализираном периоду повећан је број странака које се баве делатношћу која има повећан ризик и благо повећан број странака које су пријављене Управи, док је број предузетника са статусом функционера благо смањен, као што је смањен и број странака сврстаних у висок ризик, у складу са извршеном анализом ризика.

Графикон 11. Структура високоризичних странака – правна лица резиденти на дан 31. 12. 2025.

У анализираном периоду банке су 13.710 правних лица резидената класификовале у висок ризик због тога што обављају неку од делатности високог ризика, 2.437 њих због ризика земље оснивача / стварног власника, 2.016 јер су трансакције које су ова правна лица извршила пријављене Управи као сумњиве, 1.370 услед постојања офшор правног лица у власничкој структури, 1.063 јер имају функционера у власничкој/управљачкој структури, за 1.230 правних лица основ за класификацију у висок ризик била је сложена власничка структура, свега 0,78%,

односно 277 странака правних лица резидената сврстано је у ову категорију због успостављања пословног односа преко пуномоћника (без физичког присуства странке), а преосталих 13.432 сврстана су у овај ниво ризика, у складу са анализом коју су сачиниле банке.

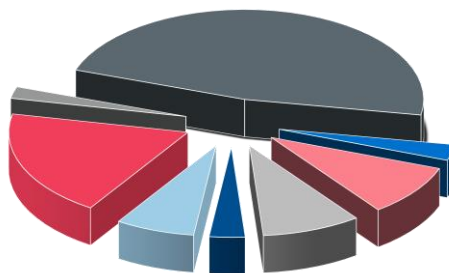
У односу на претходно анализирану годину, уочено је повећање броја правних лица за која су трансакције пријављене као сумњиве Управи (за 24). Такође, уочено је смањење броја правних лица, и то оних: са сложеном власничком структуром (за 53), која су сврстана у ову категорију због успостављања пословног односа преко пуномоћника, односно без физичког присуства странке (за 103), код којих постоји офшор правно лице у власничкој структури (за 229), која обављају неку од делатности високог ризика (за 5.226), која су сврстана у категорију високог ризика због ризика земље (оснивача или стварног власника) (за 269) и која су сврстана у категорију високог ризика због другог основа, у складу са анализом ризика (за 3.650).

Структуре странака физичких, односно правних лица нерезидената са аспекта основа за класификацију у висок ризик од ПН/ФТ/ФШОМУ приказане су на графикаонима 12 и 13.

Највећи део физичких лица нерезидената (53,45%) класификован је у висок ризик јер су из земаља за које су банке процениле висок ниво ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ, њих 4,82% зато што нису били присутни приликом успостављања пословног односа, док је 40,79% физичких лица нерезидената сврстано у висок ниво ризика у складу са анализом коју су сачиниле банке. Осим наведеног, 0,31% физичких лица нерезидената класификовано је у висок ризик због пријаве сумњиве активности Управи. У структури странака високог ризика физичких лица нерезидената банке су за 354 лица утврдиле да имају статус функционера. У односу на 2024. годину, уочено је повећање броја оних који су сврстани у категорију високог ризика због високог ризика земље за 4.438, као и оних који нису били присутни приликом успостављања пословног односа за 54. Такође, уочено је смањење броја странака физичких лица нерезидената који су сврстани у категорију високог ризика због пријаве сумњиве трансакције Управи за 51, као и оних сврстаних у категорију високог ризика према другом основу у складу са анализом ризика за 533. Број страних функционера повећан је за 20 у односу на претходно анализирану годину.

Графикон 13. Структура високоризичних странака – правна лица нерезиденти на дан 31. 12. 2025.

- Са сложеном власничком структуром – 59; 2,83%
- Офшор у власничкој структури – 186; 8,93%
- Ризик делатности – 149; 7,16%
- Због пријаве сумњиве трансакције – 43; 2,07%
- Без физичког присуства – 192; 9,22%
- Функционер у власничкој/управљачкој структури – 67; 3,22%
- Висок ризик земље – 398; 19,12%
- Остали у складу са анализом ризика – 988; 47,45%

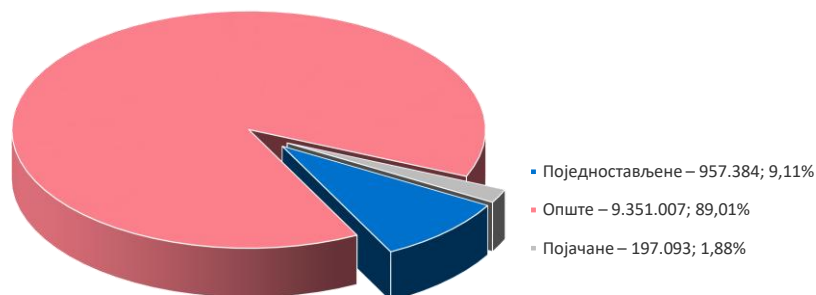
У структури високоризичних правних лица нерезидената, највеће учешће од 47,45% имају правна лица која су банке класификовале у висок ризик у складу са извршеном анализом ризика, потом са учешћем од 19,12% следе правна лица нерезиденти која су банке класификовале у висок ризик због високог ризика земље. Следи учешће правних лица нерезидената сврстаних у категорију високог ризика јер је пословни однос успостављен преко пуномоћника односно без физичког присуства странке од 9,22%, а потом и правна лица нерезиденти са офшор правним лицем у власничкој структури, њих 8,93%. Висок степен ризика због ризика делатности банке су процениле за 7,16%, због сложене власничке структуре 2,83% правних лица нерезидената, 3,22% јер имају функционера у власничкој/управљачкој структури, а 2,07% односи се на странке које су класификоване у категорију високог ризика због пријаве сумњиве трансакције Управи.

У односу на претходно анализирану годину, уочено је смањење броја правних лица са сложеном власничком структуром за девет, правних лица нерезидената сврстаних у категорију високог ризика јер је пословни однос успостављен преко пуномоћника односно без физичког присуства странке за 44, броја правних лица нерезидената које су банке класификовале у висок ризик због високог ризика земље за 92 и странака класификованих у категорију високог ризика због пријаве сумњиве трансакције Управи за 24. Повећан је број правних лица нерезидената са статусом функционера за 22, правних лица нерезидената која имају офшор правно лице у власничкој структури за 22, правних лица нерезидената чији је ризик делатности висок за 35 и оних који су сврстани у категорију високог ризика у складу са анализом ризика за 573.

V. Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке

Сагласно Закону, банке примењују опште, поједностављене или појачане радње и мере познавања и праћења странке. У периоду за који се врши ова анализа, на 89,01% странака у банкарском сектору примењене су опште радње и мере. Појачане радње и мере спроводе се код 1,88%, а поједностављене код 9,11% странака (Графикон 14).

Графикон 14. Структура странака према примењеним радњама и мерама на дан 31. 12. 2025.

Упоредни преглед структуре броја странака по процењеним степенима ризичности и примењеним радњама и мерама на дан 31. 12. 2025. године приказан је у Табели 1.

Табела 1. Структура странака у банкарском сектору према степену ризика и примењеним радњама и мерама

Степен ризика	број странака	% учешће	Примењене мере	број странака	%учешће
Низак	3.854.508	36.7%	поједностављене	957.384	9.11%
Средњи	6.477.113	61.65%	опште	9.351.007	89.01%
Висок	173.863	1.65%	појачане	197.093	1.88%
	10.505.484	100.00%		10.505.484	100

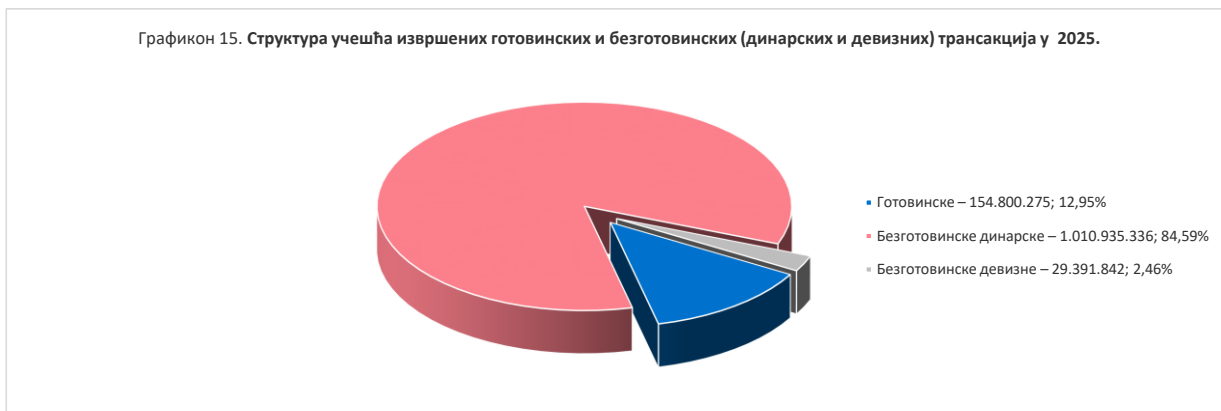
На основу анализе података из Упитника, закључује се да банке не примењују поједностављене радње и мере на све странке које су класификовале у низак ризик, већ да на преко 75% странака ниског ризика примењују најмање опште радње и мере. Банке појачане радње и мере примењују на све странке класификоване у висок ризик, али, сигурности ради, и на 23.230 странака које су сврстале у средњи или низак степен ризика.

У посматраном периоду била су 4.702 случаја одбијања успостављања пословног односа/извршења трансакције код 18 банака (више од 21% случајева односи се на једну банку). У 2.010 случајева одбијање се односи на успостављања пословног односа/извршења трансакције код 15 банака због немогућности извршења радњи и мера из члана 7. став 1. тачке 1–5 Закона, 1.444 случаја у 13 банака односи се на одбијање успостављања пословног односа/извршења трансакције због неприхватљивости клијента према степену ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ, док се код 11 банака 1.248 случајева одбијања успостављања пословног односа/извршења трансакције односи на друге разлоге, а то су: ризик од кршења санкција, репутациони ризик, негативна сазнања из средстава јавног информисања, случајеви када није било промета по рачунима дуже од 36 месеци, брисање лица из регистра на захтев клијента и сл.

VI. Подаци о трансакцијама и производима

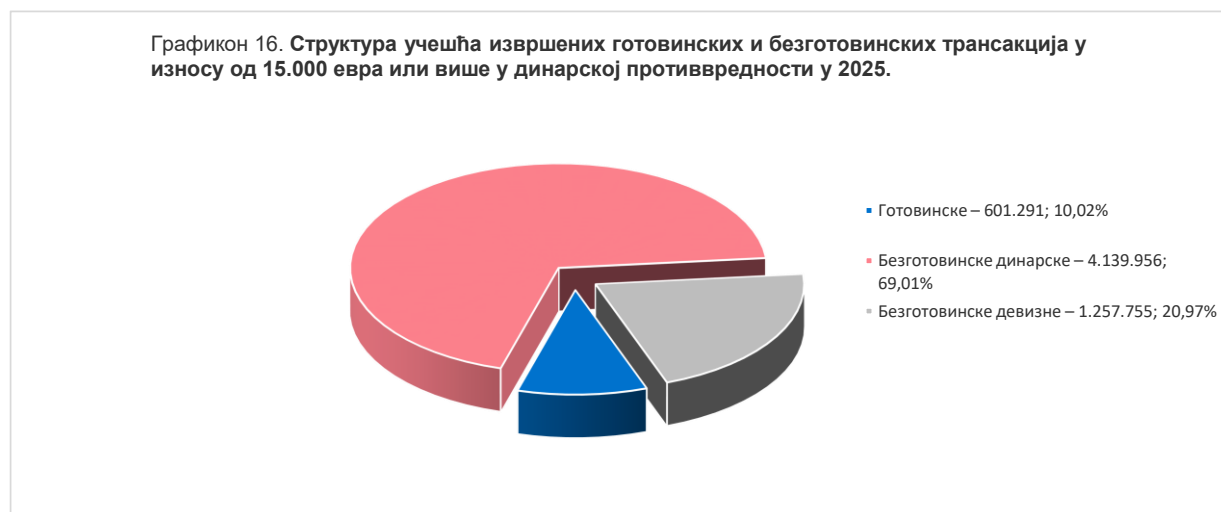
У посматраном периоду банке су извршиле 1.195.127.453 трансакције (укључујући готовинске и безготовинске – динарске и девизне), што је за 16.059.110 трансакција више него у претходно посматраном периоду. Укупна вредност ових трансакција износила је 1.588.431.606.734 евра.

Структура учешћа извршених готовинских и безготовинских (динарских и девизних) трансакција у банкарском сектору у периоду јануар–децембар 2025. године приказана је на Графикону 15.

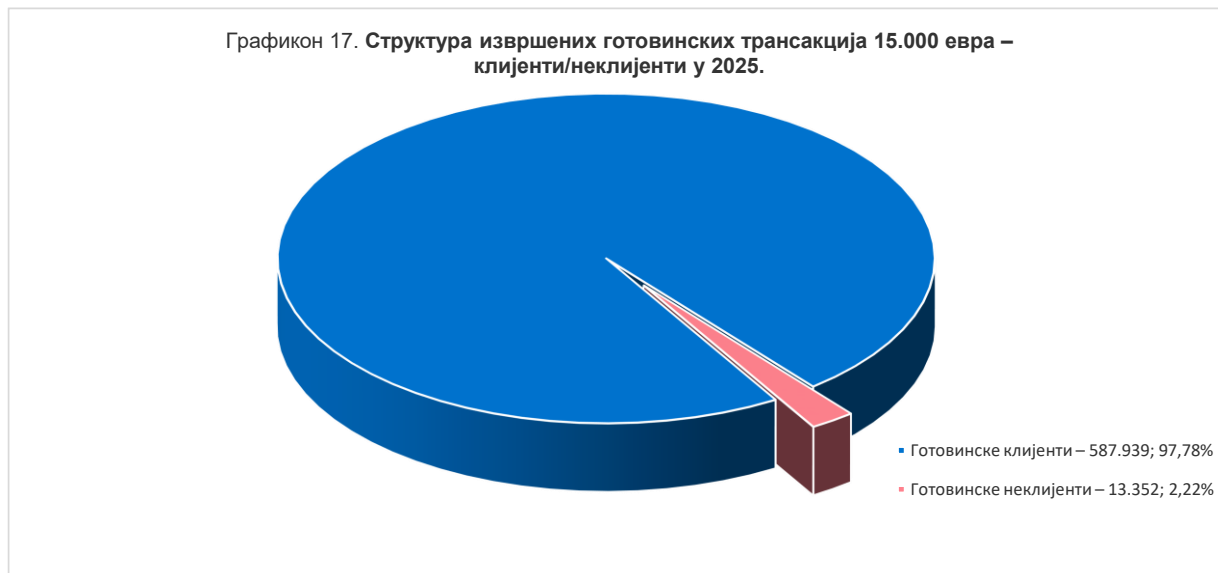

Као и у претходно посматраним периодима, а према достављеним подацима, највеће учешће у укупном броју извршених трансакција у целокупном банкарском сектору имају безготовинске трансакције извршене у динарима – 84,59%. На другом месту, са учешћем од 12,95% у структури извршених трансакција, налазе се готовинске трансакције, док су на последњем месту по учешћу извршене безготовинске трансакције у страним валутама са 2,46%.

У истом периоду извршене су 5.999.002 безготовинске и готовинске трансакције, у износу од 15.000 евра и више у динарској противвредности обрачунато по средњем курсу Народне банке Србије, где такође највеће учешће имају безготовинске трансакције извршене у динарима – нешто преко 69% (Графикон 16).

Преглед структуре броја готовинских трансакција у износу 15.000 евра или више у динарској противвредности обрачунато по средњем курсу Народне банке Србије, с аспекта да ли су их извршиле странке у банци са којом имају успостављен пословни однос, односно то немају, тзв. „не-клијенти“, приказана је на Графикону 17.

Од 601.291 извршене готовинске трансакције, у износу од 15.000 евра или више у динарској противвредности обрачунато по средњем курсу Народне банке Србије, 13.352 трансакције, са учешћем од 2,22%, извршила су лица која нису била странке банке у којој су ове трансакције реализоване.

На основу одговора на питања у вези са странкама које су Националном проценом ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ оцењене као странке које су више изложене ризику од ПН/ФТ/ФШОМУ: резиденти физичка лица који обављају делатност, нерезиденти физичка лица, нерезиденти правна лица, регистрована пољопривредна газдинства, непрофитне организације, функционери резиденти, функционери нерезиденти, странке које се баве прометом злата, приређивачи игара на срећу, странке које се баве трговином уметничким делима, посредници у промету и закупу непокретности и странке које се баве инвестирањем у непокретности – закључено је следеће:

Укупан број готовинских трансакција (динарских и девизних) извршених у периоду 1. 1 – 31. 12. 2025. године које се односе на ове странке износи 15.811.662, што је скоро 11% у односу на укупан број извршених готовинских трансакција, док је укупна вредност ових трансакција 13.596.848.581 евра, што представља 12,45% укупне вредности свих извршених готовинских трансакција.

Када су у питању безготовинске трансакције, укупан број безготовинских трансакција извршених у периоду 1. 1 – 31. 12. 2025. године које се односе на ове странке износи 129.186.076, што је око 12,42% у односу на укупан број извршених безготовинских трансакција, док је укупна вредност ових трансакција 259.862.773.012 евра, што представља 17,57% укупне вредности свих извршених безготовинских трансакција.

Вредност свих извршених трансакција по основу реекспорта у укупној вредности трансакција износи око 43 милијарде евра (што је свега 2,73% укупне вредности свих извршених трансакција), учешће свих извршених трансакција по основу донација износи око 243 милиона евра (што је свега

око 0,02% у укупној вредности свих трансакција), док укупна вредност трансакција по основу поклона износи око 611 милиона евра (што је свега око 0,04% укупне вредности свих извршених трансакција у току 2025. године).

Укупна вредност трансакција према земљама и из земаља са стратешким недостацима у области ПН износи око 5 милијарди евра (што је учешће од 0,33% у укупној вредности трансакција), из земаља са стратешким недостацима у области ФТ износи око 590 милиона евра (што је 0,04% у укупној вредности свих трансакција), док вредност трансакција из земаља са стратешким недостацима у борби против ФШОМУ износи 1,8 милијарди евра (што је 0,11% укупне вредности свих трансакција извршених у току 2025. године).

Што се тиче интерних извештаја које су запослени у банци доставили овлашћеном лицу у вези са сумњом у ПН и/или сумњом у ФТ у периоду 1. 1 – 31. 12. 2025. године, значајно је истаћи да их је укупно било 619 и да се сви односе на извештаје у вези са сумњом у ПН, односно извештаје у вези са сумњом у ФТ, док извештаја у вези са сумњом у ФШОМУ није било.

У периоду 1. 1 – 31. 12. 2025. банке су Управи доставиле 336 извештаја о сумњивим активностима који се односе на ове странке у укупној вредности од 578.604.139 евра.

Банке су и током 2025. године наставиле да обавештавају Народну банку Србије о увођењу нових производа у своју пословну понуду. У посматраном периоду, након достављања комплетне документације, 14 банака је проширило своју листу производа за 34 нова производа.

Када је у питању електронско банкарство, осам банака је овај производ проценило као високоризичан, девет банака као средњевисокоризичан и две као средњенискоризичан производ са становишта изложености ризику од ПН/ФТ/ФШОМУ. Даље, седам банака је производ мобилно банкарство проценило као производ високог ризика, њих осам као производ средњевисоког степена ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ, док су га две банке оцениле средњениским степеном ризика. Електронско банкарство користи 3.431.468 странака, мобилно банкарство 3.642.007, а приватно банкарство 4.462 странке. Према добијеним подацима, у току 2025. године 14 од 19 банака одобрило је 2.005 кредита обезбеђених 100% депозитом, укупне вредности 333.415.908 евра. Укупан број одобрених кредита обезбеђених 100% депозитом 31. 12. 2025. године нижи је за 186 у односу на стање на дан 31. 12. 2024. године, а укупна вредност оваквих кредита је у односу на претходно анализирани период виша за 227.232.802 евра.

Према подацима прикупљеним у вези с дигиталном имовином, укупно 14 банака изјаснило се да омогућава извршавање платних трансакција повезаних с дигиталном имовином или пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином, што је непромењено у односу на прошлу годину. Ове трансакције се односе на: картичне трансакције и трансакције у домаћем платном промету које су повезане с дигиталном имовином, безготовинске трансакције – приливи на рачуне физичких лица од пружалаца услуга повезаних с виртуелним валутама који имају дозволу Народне банке Србије, трансакције куповине и продаје дигиталне имовине у мањим износима од лиценцираних компанија и ка лиценцираним компанијама које се баве пружањем услуга трговине дигиталном имовином и сл.

На питање којим категоријама клијената банка омогућава извршење тих трансакција, банке су се изјашњавале веома различито, од тога да су ове трансакције омогућене физичким лицима резидентима који имају картице банке, затим искључиво физичким и правним лицима резидентима, пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином уписаним у регистар пружалаца услуга повезаних с виртуелним валутама Народне банке Србије, с важећом дозволом

Комисије за хартије од вредности и врсте услуга повезаних с дигиталним токенима, до одговора да се ова услуга омогућава свима.

Најчешће јурисдикције одакле се врше ове трансакције ка Републици Србији јесу: Велика Британија, Република Ирска, Гибралтар, Литванија, Естонија, Лихтенштајн, Луксембург, Малта, Данска, Ирска, Хрватска, Британска Девичанска Острва, Сједињене Америчке Државе итд.

Укупно је извршено 264.949 трансакција, вредности 446.677.114 евра (стање на дан 31. 12. 2025. године), што је у односу на претходно анализирани период (стање на дан 31. 12. 2024. године) повећање броја трансакција за 24.169.

Шест банака се изјаснило да пружају финансијске услуге пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином, што је за две банке више у односу на претходно посматрани период.

Ове услуге се односе на: отварање и вођење динарских и девизних рачуна, услуге електронског банкарства, извршавање платних налога у земљи и иностранству повезаних с виртуелним валутама, као и све остале услуге, невезано за дигиталну имовину, из асортимана производа банке, у складу са потребама клијента.

Седам банака се изјаснило да омогућава извршење споменутих трансакција функционерима, четири банке да их извршава офшор правним лицима или правним лицима у чијој се власничкој структури јавља офшор правно лице, четири да извршава трансакције ка државама које имају стратешке недостатке у свом систему спречавања ПН/ФТ/ФШОМУ, док три банке примају овакве трансакције из држава које имају стратешке недостатке.

Финансијске услуге пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином банке пружају искључиво пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином основаним у Републици Србији, при чему за трансакције повезане с дигиталном имовином и према пружаоцима услуга повезаних с дигиталном имовином примењују појачане радње и мере познавања и праћења странке. Ове мере су, на пример, анализа промета рачуна клијената пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином, примена листе индикатора за препознавање основа сумње да се ради о ПН/ФТ/ФШОМУ код пружалаца услуга повезаних с виртуелним валутама, активно праћење јавно доступних вести и информација о учесницима у трансакцијама (укључујући банке крајњих корисника средстава уколико нису директни кореспондентни банке) и сл.

Главни извори сазнања банке о индикаторима високог ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ у платним трансакцијама повезаним с дигиталном имовином и платним трансакцијама пружалаца услуга повезаних с дигиталном имовином јесу: Процена ризика од прања новца и финансирања тероризма у сектору дигиталне имовине, Листа индикатора за пружаоце услуга повезаних с дигиталном имовином, Одлука о смерницама за примену одредаба Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма за обвезнике над којима Народна банка Србије врши надзор, информације добијене од државних органа, обуке, јавно доступне информације на интернету (на пример *Risk-Based Approach to Virtual Assets – FATF* и сл.).

При успостављању пословног односа с правним лицем, банке проверавају да ли то лице намерава да се бави пружањем услуга повезаних с дигиталном имовином, и то: на основу упитника Упознај свог клијента/захтева за отварање рачуна, који клијент попуњава приликом успостављања пословне сарадње и/или претрагом правног лица у регистру пружалаца услуга повезаних с виртуелним валутама, који се води код Народне банке Србије.

VII. Поверавање послова који се односе на радње и мере познавања и праћења странке трећем лицу

Могућност да повере вршење појединих радњи и мера познавања и праћења странке трећем лицу (најчешће кореспондентској банци, матичној банци на нивоу групе), у складу са Законом, у анализираном периоду искористиле су четири банке у целокупном банкарском сектору и на тај начин прибавиле податке и документацију за укупно 81.659 странака.

У односу на стање на дан 31. 12. 2024. године (укупно 126.867), број странака за које су податке и документацију прибавила трећа лица, у складу са Законом, смањен је за 45.208.

VIII. Кореспондентски односи

У анализираном периоду, три банке су се изјасиле да немају успостављене лоро кореспондентске односе с банкама и другим сличним институцијама које имају седиште у иностраној држави, док је преосталих 16 банака успоставило укупно 186 лоро кореспондентских односа, при чему само једна банка има успостављен лоро кореспондентски однос с једном банком која има седиште у иностраној држави која се налази на листи држава које имају стратешке недостатке у систему за борбу против ПН/ФТ/ФШОМУ.

На питање да ли је било случајева затварања лоро рачуна у периоду за који се врши ова анализа, пет банака се позитивно изјаснило да су затвориле укупно девет лоро рачуна, наводећи као неке од разлога за затварање рачуна: захтев за гашење рачуна од стране клијента, неактивност рачуна, одузимање лиценце за рад банци, банка је под санкцијама и сл.

Ностро кореспондентске односе банке имају са укупно 229 банака, док нема банака које су се изјасиле да имају успостављене ностро кореспондентске односе с банкама које имају седиште у иностраној држави која се налази на листи држава које имају стратешке недостатке у систему за борбу против ПН/ФТ/ФШОМУ.

IX. Обука запослених

У банкарском сектору, послове који подразумевају директни контакт са странкама непосредно обавља укупно 12.072 запослена, односно 397 запослених мање у односу стање на дан 31. 12. 2024. године (12.469), при чему релативно учешће запослених који су у директном контакту са странкама у укупном броју запослених у банкарском сектору износи нешто више од 55%, што је незнатно мање у односу на претходно анализирани период, када је овај показатељ био нешто више од 56%.

Све банке су се изјасиле да су обуком обухваћене релевантне одредбе прописа којима се уређује спречавање ПН/ФТ и прописа којима се уређује ограничавање располагања имовином ради спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење. Четири банке су се изјасиле да обуком у овом периоду нису обухваћене релевантне одредбе прописа којима се уређује заштита података о личности.

Обуку најчешће врше овлашћена лица и њихови заменици, обучени руководиоци организационих јединица и запослени у Одељењу за спречавање ПН, и то чине путем радионица и учења на даљину (*e-learning*, вебинари и сл.).

Према добијеним подацима у периоду од 1. 1. 2025. до 31. 12. 2025, обуке је успешно завршило 21.440 запослених у банкарском сектору, при чему су обуке за запослене који су директном контакту са странкама организоване једном годишње код девет банака, два пута годишње код пет банака и више пута годишње обуке су организоване код пет банака.

Према достављеним подацима, једна банка је вршила обуку само путем директног контакта, ниједна банка није вршила обуку само преко *e-learning*-а, док су све преостале банке обуке вршиле и путем *e-learning*-а и путем директног контакта са запосленима (у тренинг-центрима, интерактивним тренинзима, радионицама уз коришћење презентације у *PowerPoint*-у).

Све банке су се изјасниле да су своје запослене упознале с последицама непримењивања закона, процедура, као и с налазима контрола управљања ризиком од ПН/ФТ/ФШОМУ.

Х. Организациона структура

На основу достављених одговора на Упитник, 17 банака има посебну организациону јединицу која се бави искључиво спровођењем Закона, док две банке те послове извршавају у оквиру других организационих јединица. У 17 банака у посебним организационим јединицама запослено је укупно 160 лица којима су поверени послови у вези са спречавањем ПН/ФТ/ФШОМУ, укључујући и овлашћено лице и његовог заменика.

У току 2025. године, три банке су се потврдно изјасниле о промени запослених на позицији овлашћеног лица и/или његовог заменика, а као разлоге су навеле престанак радног односа лица које је претходно заузимало ову позицију и распоређивање на ново радно место. Све банке су се изјасниле да су о извршеној промени обавестили Управу, у складу са Законом.

На питање да ли овлашћено лице и његов заменик који обављају послове спречавања ПН у складу са Законом, осим послова спровођења Закона, свакодневно обављају и друге послове банке, 17 банака је дало одричан одговор, док су се две банке изјасниле да заменици овлашћених лица обављају и друге послове у банци.

У 12 банака флукуација запослених који обављају послове у вези са спречавањем ПН/ФТ/ФШОМУ, или су у директном контакту са клијентима, износила је мање од 10%, у пет банака флукуација је износила између 10% и 50%, а у две банке преко 50%.

Банке у достављеним упитницима као разлоге флукуације наводе: повећање обима посла у одељењу за спречавање ПН/ФТ/ФШОМУ, очекивана флукуација у складу с трендом из претходних година, природна флукуација (прелазак код другог послодавца), породилска одсуства, престанак радног односа услед одласка у пензију, промене овлашћеног лица и заменика овлашћеног лица, промене особља које је у директном контакту са странкама, као и њихово бројчано повећање, напуштање банке од стране запослених путем програма добровољних одласака, повећање броја запослених настало попуњавањем упражњених/недостајућих позиција и сл.

Према достављеним подацима, све банке су се изјасниле да поседују посебан софтвер за препознавање сумњивих трансакција и лица, који омогућава и класификацију странака по степену ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ (идентично као у претходно посматраном периоду). Скоро све банке користе неки од екстерно набављених софтвера (*Siron AML*, *Norcom*, *Asseco SEE*, *Aseba AML Tool* и др.), док је неколико њих развило интерни модел софтвера за спречавање ПН/ФТ/ФШОМУ. У свим банкама наведени софтвер препознаје више међусобно повезаних готовинских трансакција исте странке чија је укупна вредност једнака или већа од 15.000 евра или више.

Као и у претходно посматраном периоду, на питање да ли банка има установљене процедуре за извршавање обавеза у складу с прописима о ограничавању располагања имовином ради спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, као и да ли користи софтверску апликацију ради вршења периодичних провера да ли су странке с којима је већ успостављен пословни однос означена лица у смислу наведених прописа, 18 банака је одговорило потврдно,

док једна банка врши периодичну мануелну проверу упитом у базу клијената у односу на доступну листу означених лица са сајта Управе.

У анализираном периоду ни у једној банци није било случајева да је банка утврдила да је лице с којим успоставља пословни однос или чију трансакцију извршава или лице с којим је раније успостављен пословни однос – означено лице у смислу прописа о ограничавању располагања имовином ради спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење.

Банке су се такође изјасниле о броју показатеља које су са Листе за препознавање сумњивих трансакција, као и Листе показатеља (индикатора) у вези с ФТ, објављене на сајту Управе, укључиле у тај софтвер.

У следећем прегледу дат је број показатеља за препознавање сумњивих трансакција у вези с ПН који су објављени на сајту Управе, а које су банке увеле у свој софтвер:

Табела 2. Број укључених показатеља у вези са прањем новца

Број показатеља за банке	Број банака
Мање од 10	1
10–19	8
20–29	4
30–37	6

Према добијеним подацима све банке су се изјасниле да су у свој софтвер укључиле показатеље за препознавање сумњивих трансакција у вези с ФТ, и то у следећем броју:

Табела 3. Број укључених показатеља у вези с финансирањем тероризма

Број укључених показатеља у вези са финансирањем тероризма	Број банака
Мање од 5	11
5–10	6
Више од 10	2

Све банке су навеле број од укупно 313 других сценарија које су укључиле у софтвер за препознавање сумњивих трансакција и/или лица.

Број банака у зависности од укључених сопствених сценарија у софтверу дат је у Табели 4.

Табела 4. Број укључених сопствених сценарија

Број укључених сценарија које су банке саме развиле	Број банака
мање од 5	3
5–9	2
10–19	9
20 до 30	3
Више од 30	2

Све банке су, на питање да ли су обезбедиле делотворан и примерен систем праћења трансакција, одговориле потврдно. Банке су одредиле да у реалном времену прате следеће трансакције: девизне трансакције у земљи и иностранству, девизна плаћања са рачуна клијената банке (посебно према земљама које се сматрају офшор дестинацијама, трансакције према земљама које не примењују стандарде у области спречавања ПН/ФТ/ФШОМУ, као и девизне трансакције плаћања које се врше са земљама високог ризика), безготовинске девизне трансакције које су заустављене на основу листе санкција и листе терориста, тако да праћење ових трансакција спречава могућност да се као учесници у трансакцијама појаве лица која су предмет међународних санкција. Такође, готовинске трансакције преко лимита, безготовинске трансакције већих износа, готовинске уплате и исплате извршене на шалтеру банке, девизни приливи и одливи са шифрама основа 302 – Рачунарске услуге, 404 – Провизије и накнаде у финансијским услугама (услуге финансијског посредовања), 540 – Продаја, односно куповина дугорочних дужничких хартија од вредности које су издали нерезиденти, 541 – Продаја, односно куповина дугорочних дужничких хартија од вредности које су издали нерезиденти и 770 у циљу праћења трансакција повезаних са дигиталном имовином, са шифром основа 312 – реекспортни послови и друге. Праћење трансакција у реалном времену у већини банака врши се аутоматизовано и комбиновано, односно аутоматизовано и ручно.

Околности које банкама указују на висок ризик трансакције, а које ће примењивати при утврђивању трансакција које ће пратити у реалном времену, углавном се односе на: трансакције које врше лица са листа међународних санкција и домаћих листа означених лица, трансакције чији учесници потичу из офшор земаља, земаља високог ризика или земаља које не примењују стандарде у области спречавања ПН/ФТ/ФШОМУ, трансакције које врше лица која се баве откупом и продајом секундарних сировина, као и која су приликом успостављања сарадње с банком сврстана у висок ризик, трансакције које при успостављању пословне сарадње врше нерезиденти, политичке партије, приватни инвестициони фондови, лица страног права итд., неуобичајени износи трансакције, шифра основа и сл. Већина банака наводи да све трансакције могу бити предмет *ex-post* праћења и да се овакво праћење углавном врши свакодневно, али и полумесечно, месечно, тромесечно и полугодишње.

XI. Достављање интерних извештаја овлашћеном лицу и извештавање Управе за спречавање прања новца

У анализираном периоду запослени у банци који су у директном контакту са странком доставили су овлашћеном лицу 619 интерних извештаја у случајевима када су посумњали да у вези са странком или њеном трансакцијом постоји ризик од ПН, што је за 56 интерних извештаја више у односу на претходно анализирану годину, и свега један интерни извештај у којем се сумња односила на ФТ, као и ниједан који се односио на сумњу на ФШОМУ. Међутим, број интерних извештаја које су запослени у банци доставили овлашћеном лицу, а по којима подаци нису достављени Управи, износио је 271, из чега се може закључити да је на основу нешто више од 43% укупног броја достављених интерних извештаја припремљено и прослеђено обавештење Управи.

Према достављеним подацима, у току 2025. године банке су Управи пријавиле укупно 511.420 готовинских трансакција у износу од 15.000 евра или више у динарској противвредности, од којих је 288.737 извршено у динарима, а 222.683 у некој од страних валута. Такође, банке су се изјасниле да су Управи пријавиле укупно 1.578 извештаја о сумњивим активностима у вредности од 1.375.515.118 евра, што је у односу на претходни период за 425 више пријављених извештаја, док је вредност истих мања за 353.270.838 евра.

Најчешћи разлози за пријаву сумњивих активности били су: готовинске уплате или безготовински приливи на рачуне физичких лица и пренос новца у корист трећих лица, учестале уплате и исплате готовине по основу откупа секундарних сировина без одговарајуће пропратне документације, извршење трансакција по различитим основама које нису у складу са уобичајеним активностима или профилом клијента, учестале трансакције по основу позајмица оснивача за ликвидност предузећа, при чему те позајмице чине већински извор финансирања, странка учестало или искључиво обавља трансакције на једнаке или заокружене износе истог дана у различитим експозитурама, коришћење рачуна физичког лица за обављање пословне активности, странка обавља велики број трансакција или обавља трансакције у великим износима, а на почетку и крају дана нема средства на рачуну или је износ на крају дана исти као на почетку дана, као и случајеви када странка користи рачун у сврхе које није најавила приликом успостављања сарадње. На основу изложеног, неопходно је да банке у наредном периоду посебну пажњу обратe управо на ове околности.

Околности које су, према сазнањима банака, у посматраном периоду утицале на повећање ризика од ПН/ФТ/ФШОМУ, тзв. ризици у настајању, односе се на следеће: клијент је домаће правно лице чији су оснивачи из ратом угрожених подручја (Израел, Русија, Украјина), као и оснивачи из бивших совјетских република и балтичких држава (Молдавија, Летонија, Литванија и др.); клијент је правно лице чији рачуни имају транзитни карактер у смислу брзог протока новца кроз трансакције високих вредности, без јасне економске оправданости; клијент је новоосновано правно лице или правно лице које постоји дужи период, али без значајне пословне активности, а које у кратком року остварује пословање у веома значајном обиму у погледу износа трансакција, фреквенности и учесника; клијент и/или чланови управљачке и власничке структуре или стварни власници појављују се у негативном контексту повезивања с криминалним активностима, укључујући и кривична дела ПН/ФТ; повећан је број нерезидената који се ангажују на различитим пословима у оквиру наше земље (изградња путева, стамбених објеката, ресторани, хотели итд.). Компаније које у нашој земљи ангажују ова лица потенцијално могу злоупотребити своју позицију и ангажовати лица која такође потенцијално могу носити увећани ризик од ПН/ФТ, реекспорт и сл.

ХП. Интерна ревизија и унутрашња контрола

На основу достављених одговора, све банке су унутрашњим актима уредиле систем унутрашњих контрола у банци.

Унутрашња контрола примене Закона у највећем броју банака је у надлежности организационог дела који се бави интерном ревизијом, а истовремено и у надлежности других организационих јединица, као што су организациона јединица која се бави контролом усклађености пословања банке, контролом пословања „мреже” или искључиво контролом спречавања ПН/ФТ.

Према подацима из Упитника, у току 2025. године 17 банака је извршило унутрашњу контролу, једна банка је контролу последњи пут извршила крајем 2022. године, а једна у другој половини 2024. године. Како је наведено у Упитнику, 16 банака је приликом вршења унутрашње контроле утврдило пропусте и за уочене неправилности дати су рокови за отклањање. Отклањање утврђених неправилности у задатом року спроведено је у десет банака, док су остале банке навеле да су поменути рокови и даље у току. Најчешћи пропусти који су утврђени унутрашњом контролом односе се на: неадекватна интерна акта, пропусте у вези са подацима који се односе на класификацију и рекласификацију клијената у систему, пропусте приликом идентификације

клијената, непотпуну документацију у досијеу клијента, неадекватно сачињавање службених белешки о сумњивим трансакцијама итд.

У свим банкама овлашћено лице / заменик овлашћеног лица учествује у спровођењу унутрашње контроле и о резултатима извршене контроле извештава руководство банке у форми периодичних извештаја (на месечном, тромесечном, полугодишњем или годишњем нивоу).

Према подацима из Упитника, у току 2025. године 14 банака је извршило интерну ревизију, три у току 2024. године, док су преостале две банке то учиниле крајем 2023. године. Неправилности су утврђене код 18 банака и дати су рокови за њихово отклањање. Отклањање утврђених неправилности у задатом року спроведено је у 11 банака, док су остале банке навеле да су поменути рокови и даље у току. Најчешћи пропусти који су утврђени интерном ревизијом односе се на: неадекватна интерна акта, недостатке у вези са обезбеђивањем ажурних и/или јединствених података у бази, непотпуну документацију у досијеу клијента, неусклађеност локалних интерних аката са захтевима групе и сл.

На питање да ли је извештајем спољног ревизора обухваћена област спречавања ПН/ФТ/ФШОМУ, 16 банака је потврдно одговорило.

На основу наведеног, констатује се да је у банкарском сектору успостављен адекватан и свеобухватан систем унутрашњих контрола с механизмима који обезбеђују да одговарајући нивои руководства буду благовремено информисани о одступањима од примене процедура, како би се предузеле неопходне мере.

У анализираном периоду, пет банака се изјаснило да воде укупно 14 дисциплинских поступака због проблема са интегритетом запослених (због учешћа у превари, крађи, корупцији и сл.). У односу на стање на дан 31. 12. 2024. године, број дисциплинских поступака због проблема са интегритетом запослених смањен је за 10. Као и у претходним извештајним периодима, на питање о броју поступака који се воде против банке или запослених у банци у вези с ПН/ФТ/ФШОМУ, ниједна банка се није изјаснила да се води судски поступак против банке или запослених у банци у вези с ПН/ФТ/ФШОМУ.

* * *